Tisková zpráva

Invalidita je jednou z životních situací upravenou zákonem o důchodovém pojištění. ČSSZ vyplácela v loňském roce bezmála 426 tisíc invalidních důchodů měsíčně

Praha 17. 3. 2017

Těžký úraz nebo vážná nemoc, které člověka zcela nebo částečně vyřadí z pracovního života, mohou potkat každého. Bez ohledu na věk. Dokazují to čísla z evidence České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ). Více než jedna čtvrtina příjemců invalidních důchodů jsou lidé ve věku do 44 let. K 31. 12. 2016 pobíralo invalidní důchod 425 788 lidí.

Nejvyšší podíl – 190 937 – tj. téměř 45 % činily invalidní důchody pro invaliditu třetího stupně. Invalidních důchodů pro invaliditu prvního stupně bylo vypláceno 163 920 a 71 031 osob pobíralo invalidní důchod pro invaliditu druhého stupně.

Důchodový systém myslí i na lidi se zdravotním handicapem, kteří pro svůj dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav nemohou pracovat nebo nemohou být pracovně činní tzv. na plný výkon. Zákon o důchodovém pojištění, podle kterého úřad postupuje, stanoví podmínky, za kterých je možné invalidní důchod přiznat. Jsou jimi uznaná invalidita a získání určité doby důchodového pojištění.

„Smyslem invalidního důchodu je alespoň částečně nahradit příjem, o který člověk přijde kvůli dlouhodobě nepříznivému zdravotnímu stavu. Setkáváme se s tím, že kolem tohoto tématu panuje řada nejasností. Rozhodli jsme se proto nejčastější z nich objasnit," uvedl ústřední ředitel ČSSZ Jiří Biskup a dodal: *„Invalidita je bezesporu složitá životní situace, je tedy důležité, aby ti, kteří se s ní potýkají, i jejich blízcí měli dostatek informací. Praktické informace týkající se průběhu řízení při žádosti o invalidní důchod jsou uvedeny v letáku ČSSZ Kdy a jak žádat o invalidní důchod. Práva a povinnosti občana."*

1. Co je invalidita a kdo ji posuzuje

Z pohledu zákona je invalidita definována jako pokles pracovní schopnosti, který nastal z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, a to alespoň o 35 %. Podle míry poklesu pracovní schopnosti je rozlišována invalidita prvního, druhého a třetího stupně (I. stupeň – pokles min. o 35 %, II. stupeň – min. o 50 %, III. stupeň - min. o 70 %). Invaliditu a její stupeň stanovuje posudkový lékař příslušné okresní správy sociálního zabezpečení (OSSZ) podle příslušné právní úpravy, neposuzuje ji ošetřující lékař ani specialista, tuto kompetenci má výhradně posudkový lékař.

2. Kdo je posudkový lékař a z čeho vychází

Posudkové lékařství je specializovaný medicínský obor vyžadující znalost klinické medicíny a práva sociálního zabezpečení a jejich aplikaci při posuzování zdravotního stavu. Při zjišťování invalidity vychází posudkový lékař ze zpráv a výsledků vyšetření ošetřujícího lékaře, odborných lékařů a popř. z výsledku vlastního vyšetření. Nehodnotí postižení nebo diagnózu, ale jejich funkční dopad na pokles pracovní schopnosti. Jinými slovy: posudkoví lékaři neposuzují nemoc samu o sobě, ale to, zda a jak omezuje schopnost pracovat. V potaz se bere také dosažené vzdělání, zkušenosti a znalosti a druh předchozí vykonávané výdělečné činnosti.

Posudkový lékař je odborníkem ve svém oboru stejně jako ostatní lékaři ve svých specializacích. Zdravotní stav posuzuje posudkový lékař v souladu se stanovenými právními předpisy, kterými se musí řídit. Činnost lékařské posudkové služby je spojena s odpovědností za finanční prostředky, aby peníze určené invalidním spoluobčanům nebyly zneužívány a dostali je ti, kteří je skutečně potřebují.

3. Proč invalidita není zpravidla trvalý stav

Přiznání invalidního důchodu, resp. uznání invalidity nemusí být trvalé, protože závisí na vývoji zdravotního stavu. Ten není ve většině případů neměnný, může se v průběhu času zlepšit či zhoršit. Proto posudkový lékař při posuzování invalidity stanovuje s ohledem na závažnost zdravotního postižení zpravidla i lhůtu kontrolní lékařské prohlídky. Pokud se zdravotní stav zhorší, může být uznán vyšší stupeň invalidity. K tomu může dojít jak při kontrolní prohlídce, tak na žádost občana, kterou může podat kdykoliv, domnívá-li se, že u něj došlo ke zhoršení.

S ohledem na vývoj lékařské vědy je ale také nepochybné, že medicína dokáže řadu onemocnění úspěšně léčit a zcela vyléčit, řadu handicapů lze účinně kompenzovat. Invalidní důchod má v těchto případech pomoci lidem překlenout dobu, než dojde ke zlepšení jejich zdravotního stavu a zvýšení pracovního potenciálu.

Co je třeba vědět

V praxi může docházet k tomu, že lidé nesouhlasí s posudkem posudkového lékaře. Je třeba vědět, že tento posudek je jedním z podkladů, na jejichž základě je vydáváno rozhodnutí ve věci žádosti o invalidní důchod. Pokud s rozhodnutím vydaným na podkladě posudku posudkového lékaře žadatel nesouhlasí, dává mu zákon možnost se bránit – podat proti rozhodnutí opravný prostředek.